

KÖNYVTÁRAK

- **Könyvtári dokumentum:** a könyvtár által állományba vett, alap- és kiegészítő feladatai ellátásához szükséges tudományos, oktatási, művészeti, közművelődési vagy történeti értékű könyv, időszaki kiadvány, egyéb kiadvány, illetőleg minden szöveg-, kép-, adat- és hangrögzítés, beleértve a könyvtár állományába vett elektronikus dokumentumot is.
- **Állomány:** a könyvtár által tartós megőrzésre nyilvántartásba vett dokumentumok összessége.
- **A kötelezpéldányi rendszer 1780-tól működik Magyarországon.**
- **A kötelezpéldány egy ország területén kiadott, előállított, bármilyen tájékoztatást vagy gondolatközlést tartalmazó, nyilvános közlésre szánt információhordozó eszköz, azaz sajtótermék archiválás és bibliográfiai számbavétel céljára, jogszabályi előírás alapján ingyenesen és kötelezően szolgáltatandó példányai (OSZK)**

A Kormány [T/7403](#) számon nyújtotta be a Nemzeti Kulturális Alapról szóló 1993. évi XXIII. törvény és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény módosításáról szóló törvényjavaslatot, amely többek között újraszabályozza a kötelezpéldányrendszert és a könyvtári állomány nyilvántartását törvényi alapra helyezi.

Nyilvános könyvtárak működtetése

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló [1997. évi CXL. törvény](#) szerint a nyilvános **könyvtári ellátás** rendszerének **működtetése az állam és a helyi önkormányzatok feladata.**

Az Országos Széchényi Könyvtár, mint **nemzeti könyvtár** esetében a fenntartói jogokat és kötelezettségeket a kultúráért felelős miniszter gyakorolja. A nemzeti könyvtár központi költségvetési szerv.

A **települési könyvtári ellátás** biztosítása a települési önkormányzatok kötelező feladata. Az önkormányzatok a törvényben meghatározott feladataikat nyilvános könyvtár fenntartásával vagy a megyei könyvtár szolgáltatásainak igénybevételevel teljesítik.

A megyei könyvtár és a Budapest Főváros Önkormányzata által fenntartott könyvtár költségvetési szervként működő nyilvános könyvtár. A megyeszékhely megyei jogú város – Pest megyében Szentendre Város Önkormányzata – a feladatait megyei könyvtár fenntartásával biztosítja.

A **15 ezer fő feletti** lakosságú városokban mindenekelőtt **önálló intézményben** kell a nyilvános könyvtári ellátást biztosítani.

A nyilvános könyvtári ellátásból adódó állami feladatokhoz a **központi költségvetés** a következő módon járul hozzá:

- a nemzeti könyvtár és az országos szakkönyvtárak esetében – a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kivételével – a fenntartó fejezeti költségvetésében;
- a megyei és a fővárosi könyvtári feladatok támogatásához a helyi önkormányzatok költségvetési fejezetében;
- a települési önkormányzatok által kötelező feladatként biztosított nyilvános könyvtári ellátás biztosításához a helyi önkormányzatok költségvetési fejezetében;
- a kistélepülések által igénybe vehető megyei könyvtári feladatok támogatásához a helyi önkormányzatok költségvetési fejezetében;

- a települési önkormányzatok által működtetett könyvtárak állománygyarapítási kereteinek érdekeltségnövelő támogatásához a helyi önkormányzatok költségvetési fejezetében.

Az érdekeltségnövelő támogatásra [a nyilvános könyvtárak jegyzékében](#) szereplő könyvtárak fenntartói adhatják be pályázataikat, amelynek szabályait a [9/2014. \(II. 3.\) EMMI rendelet](#) határozza meg.

MAGYARORSZÁGI KÖNYVTÁRAK

Magyarországi könyvtári szolgáltató helyek száma 2014-ben

Nemzeti és országos szakkönyvtárak	13
Települési könyvtárak	3 874
Egyéb szak- és munkahelyi könyvtárak	785
Iskolai könyvtárak	3 207

Forrás: Infoszolg/[KSH](#)

Nemzeti és nemzeti gyűjtőkörű könyvtárak:

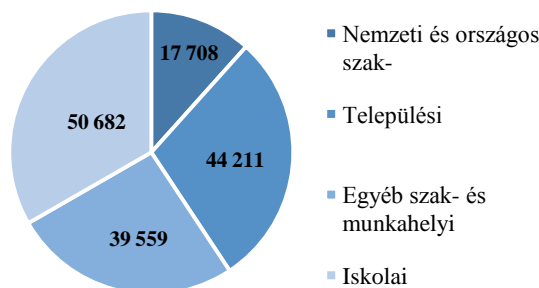
- Országos Széchényi Könyvtár (OSZK)
- Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára (DEENK)

Országos szakkönyvtárak:

- Budapesti Műszaki Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár,
- Országos Egészségtudományi Szakkönyvtár,
- Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára,
- Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár,
- Országgyűlési Könyvtár (OGYK),
- Országos Idegennyelvű Könyvtár,
- Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet Pedagógiai Könyvtár és Múzeum,

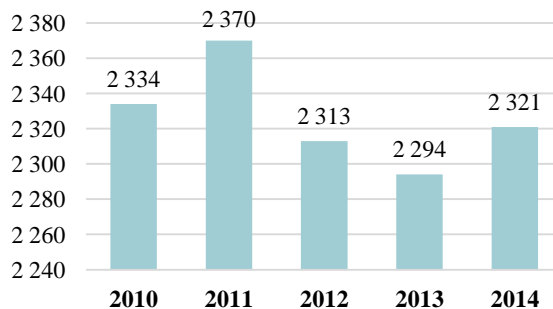
- Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK),
- Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár (KSH Könyvtár)
- Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filmintézet Könyvtára,
- HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum Hadtörténeti Könyvtár.

Magyarországi könyvtárak állománya 2014-ben, ezer egység

Forrás: Infoszolg/[KSH](#)

Beiratkozott olvasók száma, (2010-2014) ezer fő

Forrás: Infoszolg/[KSH](#)

KÖTELESPÉLDÁNY

A kötelezpéldányi rendszer Magyarországon 1780-tól létezik. A jogot 1802-ben kapta meg a nemzeti könyvtár.

A [1997. évi CXL. törvény](#) alapján a kiadványokból országosan **hat kötelezpéldányt** kell szolgáltatni a könyvtári rendszer számára. Kormányrendelet a kötelezpéldányok számát ennél kisebb számban is megállapíthatja.

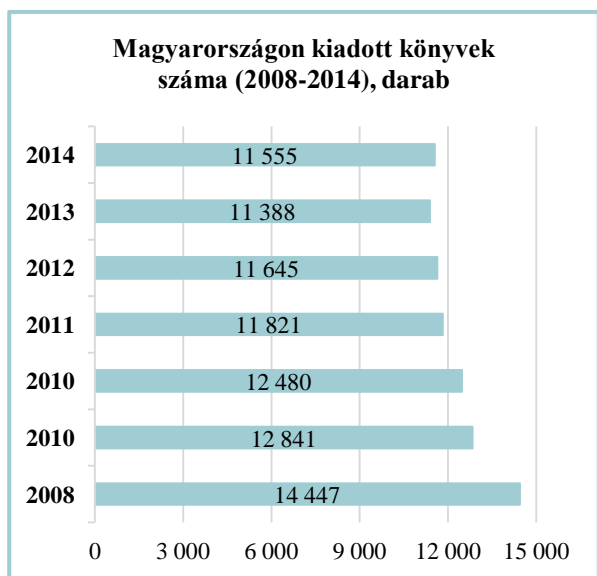
A kötelespéldányok szolgáltatása [a 60/1998. \(III. 27.\) Korm. rendelet](#) szerint **elsősorban a nyomdák**, illetve a gyártók, forgalmazók felelősége. A nyomda mulasztása esetén a kötelespéldányokat a kiadónak kell szolgáltatni. A szolgáltató mulasztása esetén az OSZK a kötelespéldányokat megvásárolja, illetőleg az eredeti sajtótermékről másolatot készít, vagy szerez be. A szolgáltató a mulasztással okozott kárt köteles megtéríteni.

A hat példányon felül a kiadó (gyártó, forgalmazó) további legalább **7 példányt köteles felajánlani kedvezményes áron** a jogszabályban meghatározott könyvtárak számára. A kedvezmény mértéke a fogyasztói ár 30 százaléka.

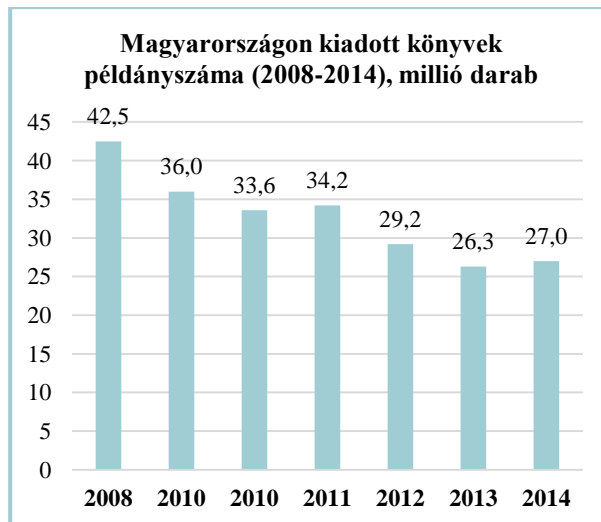
Kötelespéldányokat a legalább 50 példányban sokszorosított, Magyarországon előállított vagy külföldön előállított és belföldön kiadott sajtótermékből kell szolgáltatni.

Film és elektronikus dokumentum esetében az előállított példányszámtól függetlenül kell kötelespéldányokat szolgáltatni.

A szolgáltatók a székhelyük szerint illetékes megyei könyvtárnak, illetve a FSZEK-nek a helyi vonatkozású sajtótermékből – az OSZK-nak küldött kötelespéldányokon felül – egy példányt kötelesek ingyenesen szolgáltatni.

Forrás: Infoszolg/[KSH](#)

Forrás: Infoszolg/[KSH](#)

A kötelespéldány-szolgáltatás **célja** a sajtótermékek:

- közgyűjteményi gyűjtése és megőrzése,
- nemzeti bibliográfiai nyilvántartása,
- nyilvános könyvtári rendszerben való hozzáférhetővé tétele,
- statisztikai számbavétele,
- igazgatási feladatok ellátása.

Az OSZK a szolgáltatott hat kötelespéldányból:

- 1 példányt archivál.
- 1 példányt nyilvános könyvtári szolgáltatásra biztosít,
- 1 példányt a DEENK-nek küld el,
- 1 példányt gyűjtőkörének megfelelően az OGYK-nak küld el,
- 2 példányt, valamint az OGYK számára történt teljesítés után megmaradó példányokat a KSH Könyvtár jogosultságának figyelembevételét követően az országos szak- és egyetemi könyvtárak között oszt el.

A könyvtárak a részükre biztosított **kötelespéldányokat kötelesek nyilvántartásba venni**, feltárni és a nyilvános könyvtári ellátás rendszerében hozzáférhetővé tenni.

**A települési önkormányzatok könyvtári feladatainak költségvetési támogatása,
millió forint (2013–2016)**

	2013	2014	2015–2016*
Megyei könyvtárak feladatainak támogatása	2 851,5	2 851,5	2 851,5
Megyeszékhely megyei jogú városok és Szentendre Város Önkormányzata közművelődési feladatainak támogatása	709	707,	705,7
Települési önkormányzatok nyilvános könyvtári és közművelődési feladatainak támogatása	7 526,7	7 529,8	8 721
Budapest Főváros Önkormányzata múzeumi, könyvtári és közművelődési feladatainak támogatása	677,8	677,9	679,4
Megyei könyvtár kistépülési könyvtári célú kiegészítő támogatása	1 700	1 823,8	1 909,7
A települési önkormányzatok könyvtári célú érdekeltségnövelő támogatása	778,2**	819,4**	300

*Költségvetési előirányzatok.

**2013–2014-ben: "Helyi önkormányzatok/Könyvtári és közművelődési érdekeltségnövelő támogatás, muzeális intézmények szakmai támogatása" cím alatt.

Forrás: *Infoszolg/2013–2014: zárszámadási törvény, illetve törvényjavaslat, 2015–2016: költségvetési előirányzatok.*

Források:

- [1997. évi CXL. törvény](#) a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről
- [2015. évi C. törvény](#) Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről
- [2014. évi C. törvény](#) Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről
- [T/5954. számú törvényjavaslat](#) a Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvény végrehajtásáról
- [2014. évi LXII. törvény](#) a Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. törvény végrehajtásáról
- [60/1998. \(III. 27.\) Korm. rendelet](#) a sajtótermékek kötelespéldányainak szolgáltatásáról és hasznosításáról
- [9/2014. \(II. 3.\) EMMI rendelet](#) a könyvtári és a közművelődési érdekeltségnövelő támogatás, valamint a muzeális intézmények szakmai támogatásának 2014. évi szabályairól
- [Nyilvános könyvtárak jegyzéke](#), 2015. október 13.
- Központi Statisztikai Hivatal, [Könyvtárak, levéltárak](#); [Kultúra](#)
- Országos Széchényi Könyvtár, [Kötelespéldány szolgálat](#)

Készítette: Csorba György
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486

Az információs jegyzet az országgyűlési képviselők tájékoztatása céljából készült.
A dokumentum az összeállítás elkészültének időpontjában fennálló aktuális helyzetet mutatja be.
Az információs jegyzet szerzői jogvédelem alatt áll.